

Beantwoording 1^e termijn + technische vragen vanuit fracties m.b.t. commissies RGB en BEM over de Doelenboom op woensdag 17 juni 2020

Algemene toelichting vooraf:

Bij het doorlopen van de vragen die vanuit uw Staten zijn gesteld, constateren we dat er in diverse gevallen wordt ingezoomd op indicatoren en/of om een nadere concretisering van nu opgenomen beleids- en meerjarendoelen. Wij attenderen u er graag op we u in het traject van het actualiseren van de indicatoren daarover in detail zullen informeren en betrekken, zoals reeds eerder door ons is toegezegd. Begin september wordt hiervoor een algemene sessie met u gepland, waarna in de periode daarna in commissieverband per programma de door ons voorgestelde indicatoren inclusief bijbehorende (streef)waarden met u worden besproken en bediscussieerd.

Nummering van de vragen

De vragen zijn in principe doorlopend genummerd. De 1^e termijn van de fracties FvD en PvdA is na deadline ontvangen, en hebben we tussen de reeds genummerde vragen gevoegd met een subnummering. De 1^e termijn van de fractie VVD is niet opgenomen in dit document, vanwege de late aanlevering vanuit de fractie. De beantwoording daarvan loopt nog.

No.	Fr.	Cie	Pr.	Nr.	Vraag/opmerking	Antwoord/reactie	GS-lid
1	GL	RGW	-	-	Voor alles wil GroenLinks haar waardering uitspreken op de indeling van de doelenboom zoals die nu voor ons ligt. Specifiek willen wij onze waardering uitspreken voor de notitie over de brede thema's circulariteit, sociale agenda, inclusiviteit en brede welvaart. Terecht wordt opgemerkt dat de thema's verschillend van aard zijn en per beleidsdomein verschillend zullen landen. GroenLinks vertrouwt erop dat deze nadere inkleuring een 'work in progress' zal zijn. Onze bijdrage op de voorliggende doelenboom richt zich dan ook op het koppelen van de brede thema's aan de programma- en beleidsdoelen, om de uitwerking concreet te maken. Concrete acties immers, zijn het die maken dat mooie woorden op papier realiteit worden. Wij lichten dit verder toe.	Dank voor uw waardering. De uiteindelijke concretisering van de doelenboom is de begroting. Een doelenboom is het geraamte van de begroting. Ook voor het college is de Doelenboom 'work in progress' die jaarlijks bijstellingen kan kennen. Waarschijnlijk niet ieder jaar zo fundamenteel, maar wel jaarlijks een actualisatieslag van doelen.	Strijk
2	SP	RGW	-	-	Er is veel voorbereidings- en vergadertijd geïnvesteerd in de totstandkoming van de doelenboom. Door de coronaperikelen is het nu meer een stuk van GS geworden dan van PS, terwijl het oorspronkelijk de bedoeling	Zoals ook in antwoord op vraag 3 is gesteld, het is niet het doel om tot een radicaal nieuwe doelenboom te komen. Wel om een kwaliteitsslag te maken. Daarnaast zullen we na het zomerreces met u het voorstel van indicatoren bespreken. De doelen in samenhang met de	Strijk

					was dat het vooral gedragen zou worden vanuit de Staten. Of het daardoor een beter product zou zijn geworden is natuurlijk de vraag, maar voor wat betreft de onderdelen die in de commissie RGW aan de orde zijn vinden wij het resultaat onbevredigend. Het staat behoorlijk vol met open deuren, herhalingen van wat al staand beleid is, of er wordt geen enkele invulling gegeven aan wat er wordt gesteld. Enkele voorbeelden [zie de betreffende programma]	indicatoren geven al nadrukkelijker invulling aan de ambities. En zoals aangegeven in reactie op vraag 1 van GL is wat het college betreft dit stap 1 in een proces om de komende jaren de sturing van PS te ondersteunen middels een doelenboom en kunnen wij ons voorstellen dat de komende jaren nog verbeterlagen mogelijk zijn	
3	SP	RGW	-	-	Inleiding Statenvoorstel: "De doelenboom van de provincie is een ordenend instrument dat een duidelijke relatie legt tussen de inhoudelijke doelen van de provincie en de middelen (personeel en financiën) die de provincie aan dat doel wil besteden. Het biedt een robuuste structuur voor zowel de begroting, de kadernota als de financiële huishouding van de provincie." Wat voegt dit alles nou toe, wat is de meerwaarde ervan, ten opzichte van de doelenboom die tot nu toe werd gehanteerd? Graag gaan wij hierover in gesprek met GS in de komende commissie RGW.	Er heeft een duidelijke herijking plaats van de doelen zoals we die in het verleden kenden naar aanleiding van kritische vragen bij het behandelen van de programmabegroting 2020. Dat betekent niet dat alle doelen zijn vervangen. Veel van het beleid van de provincie staat en daarmee de doelen die bij dat beleid horen. Dus de meerwaarde is een kwaliteitsslag op en een aanvulling van de doelenboom die tot nu toe werd gehanteerd	Strijk
4	SGP	RGW	-	-	De doelenboom voor het RGW-deel is helder, toegankelijk en geeft een goede afspiegeling van de doelstellingen van dit college. Inhoudelijk zouden wij als SGP-fractie hier en daar andere keuzes hebben gemaakt, maar technisch is dit een goede uitwerking van de ambities van het zittende college. Complimenten daarvoor. De doelenboom, inclusief het bijbehorende achtergronddocument, laat veel ambitie zien op alle beleidsterreinen. Wij zijn blij dat ook het tegengaan van bodemdaling de aandacht krijgt die het verdient.	Dank	Strijk

					Wij zien dat op vrijwel alle thema's via de subdoelen wordt gewerkt aan meer, beter, robuuster en sneller. Het zijn op al die thema's wat ons betreft goede doelen en te ondersteunen subdoelen, maar de termen verliezen wat onze fractie betreft soms ook hun waarde. Wij hebben concrete wijzigingsvoorstellen om de (sub)doelen aan te scherpen. Verder hebben wij een aantal vragen.		
5	CU	RGW	-	-	De doelenboom, inclusief het bijbehorende achtergronddocument, laat veel ambitie zien op alle beleidsterreinen. Wij zijn blij dat ook het tegengaan van bodemdaling de aandacht krijgt die het verdient. Wij zien dat op vrijwel alle thema's via de subdoelen wordt gewerkt aan meer, beter, robuuster en sneller. Het zijn op al die thema's wat ons betreft goede doelen en te ondersteunen subdoelen, maar de termen verliezen wat onze fractie betreft soms ook hun waarde. Wij hebben concrete wijzigingsvoorstellen om de (sub)doelen aan te scherpen. Verder hebben wij een aantal vragen.	Waarvan acte. Uw concrete wijzigingsvoorstellen zien we graag tegemoet in de bespreking met uw collegae in de Staten.	Strijk
6	GL	BEM	-	-	Voor alles wil GroenLinks haar waardering uitspreken op de indeling van de doelenboom zoals die nu voor ons ligt. Specifiek willen wij onze waardering uitspreken voor de notitie over de brede thema's circulariteit, sociale agenda, inclusiviteit en brede welvaart. Terecht wordt opgemerkt dat de thema's verschillend van aard zijn en per beleidsdomein verschillend zullen landen. GroenLinks vertrouwt erop dat deze nadere inkleuring een 'work in progress' zal zijn. Onze bijdrage op de voorliggende doelenboom richt zich dan ook op het koppelen van de brede thema's aan de	Dank voor uw waardering. De uiteindelijke concretisering van de doelenboom is de begroting. Een doelenboom is het geraamte van de begroting. Ook voor het college is de Doelenboom 'work in progress' die jaarlijks bijstellingen kan kennen. Waarschijnlijk niet ieder jaar zo fundamenteel, maar wel jaarlijks een actualisatieslag van doelen.	Strijk

					programma- en beleidsdoelen, om de uitwerking concreet te maken. Concrete acties immers, zijn het die maken dat mooie woorden op papier realiteit worden. Wij lichten dit verder toe.		
7	SGP	BEM	-	-	We zijn erg blij met het proces hoe dit gelopen is en de mate waarin de doelenboom beter is geworden na besprekingen. Enkele opmerkingen per thema maken we hierna:	Waarvan acte.	Strijk
8	CU	BEM	-	-	De doelenboom, inclusief het bijbehorende achtergronddocument, laat veel ambitie zien op alle beleidsterreinen. Wij ondersteunen zoals eerder gezegd de voortzetting van de bestaande programma-indeling. Wij zijn blij dat het programma Energietransitie, een onderwerp van lange adem en de komende decennia relevant in onze begroting, nu een andere positie dan 'sluitstuk' heeft gekregen. We hebben aandacht gevraagd voor integrale, programma-overstijgende thema's als gezonde leefomgeving, sociale agenda en circulariteit. De notitie 'Inpassing brede thema's' lijkt wat inhoud en verwerking in de doelenboom betreft voor onze fractie nu een werkbare vorm. Rapportage via de P&C-producten zal moeten uitwijzen of deze wijze van ordening van deze bredere thema's uiteindelijk aan de verwachtingen van onze fractie voldoet	Waarvan acte. Ook voor het college is het rapporteren op brede thema's een zoektocht. Wij denken hiermee een goed voorstel te hebben gedaan en evalueren graag met u bij de bespreking van de jaarrekening 2021 of dit voldoende werkt.	Strijk
9	CU	BEM	-	8.3.2	aangegeven dat een aantal verplichte beleidsindicatoren voor provincies nog niet is opgenomen in onze Begroting. De bespreking van de doelenboom beperkt zich in deze fase tot de Beleidsdoelen en geeft inzicht in de Meerjarendoelen, een voorstel voor indicatoren volgt later. Toch lijkt het ons voor de hand liggend om bij de bespreking van de beleidsdoelen nu te	De opkomst van de verkiezingen zou gekoppeld worden aan 8.1.1. De positie van PS is sterker en duidelijker. Verplichte indicatoren m.b.t. Regionale economie kunnen wat BNP mogelijk gekoppeld worden aan de inleiding van het totaal programma 8 en wat betreft werkgelegenheid aan het eerste beleidsdoel. Graag bespreken we dit met u bij de voorstellen van de indicatoren na de zomer. Het mag duidelijk zijn dat alle	Strijk

					<p>toetsen of er op basis van de verplichte indicatoren dan geen beleidsdoelen missen. Voor de 2 verplichte indicatoren wb Regionale economie (BNP en Werkgelegenheid) in programma 7, de indicator Restauratievolume bij programma 6 Cultuur, en de indicator 'Gemeenten onder preventief financieel toezicht' onder programma 8 Bestuur zien we voor de hand liggende beleidsdoelen, waar ze aan gekoppeld kunnen worden. Wat betreft de indicator 'Opkomst bij verkiezingen' zien we in programma 8 wat minder aansluiting. Waar zou GS deze indicator aan koppelen – Meerjarendoel 8.3.2?</p>	<p>verplichte indicatoren daarbij een plek moeten hebben in de P&C stukken</p>	
10	CU	BEM	-	-	<p>Wij zien dat op vrijwel alle thema's via de subdoelen wordt gewerkt aan meer, sterker, hoger, beter en sneller. Het zijn op al die thema's wat ons betreft goede doelen en te ondersteunen subdoelen, maar de termen verliezen wat onze fractie betreft soms ook hun waarde. Wij hebben dan ook een aantal concrete wijzigingsvoorstellen om de subdoelen aan te scherpen. [zie de programma's]</p>	<p>De termen sterker, beter e.d. zijn bedoeld om een ambitie vast te leggen. We moeten inspanningen leveren om dit te bereiken. De indicatoren, waarover we met u in september in gesprek gaan, geven zicht op het ambitieniveau. Dan krijgen deze doelen ook meer waarde. In de eerste behandeling van de concept doelenboom vroeg een aantal fracties van uw staten ook om eenduidigheid in definiëren van doelen. Die eenduidigheid leidt bij het lezen van alle doelen achter elkaar, mogelijk ook tot het gevoelde verlies aan waarden van bepaalde termen. Echter voor het stellen, volgen van resultaten op een concreet doel zijn de termen wat het college betreft waardevol.</p>	Strijk
10.1	D66	BEM	-	-	<p>Concretisering van de doelen. Er is een enorme verbetering doorgevoerd met betrekking tot de helderheid en consistentie van de doelen. Toch blijven de meerjarendoelen nog altijd een wat open karakter hebben. Groter, beter, sterker zijn begrippen die vragen om verdere concretisering. D66 verwacht dat deze concretisering zal plaatsvinden in de uitwerking richting de begroting in jaardoelen</p>	<p>Na het zomerreces wil het college graag met uw staten het voorstel van indicatoren bespreken. Die indicatoren kunnen niet los gezien worden van de doelen en in samenhang concretiseren ze de ambitie. Jaarlijks stelt u bij de begroting de streefwaarde na van een bepaalde indicator. Bij de jaarrekening wordt u over de realisatie gerapporteerd. Beleidsdoel, indicator en streefwaarde tezamen maken het nu nog wat open karakter van de Doelenboom dus scherp. De resultaten van de</p>	Strijk

					<p>en indicatoren. Kan GS toezeggen dat we deze nadere concretisering voorafgaand aan de begroting zullen ontvangen, zodat we de werking van de gehele doelenboom goed kunnen toetsen in de komende P&C cyclus? De antwoorden afwachtend op bovenstaande vraag, bieden de doelen onder programma 6 t/m 9, wat D66 betreft, voldoende uitgangspunt voor verdere concrete uitwerking richting de begroting. We gaan graag met GS aan het werk om in de P&C cyclus van 2021 verder te leren hoe we de aansturing samen kunnen versterken. (zie ook programma 8, vraag 75.1)</p>	<p>bespreking van de indicatoren worden verwerkt in de begroting 2021.</p>	
11	GL	RGW	1	-	<p>In het programma ruimtelijke ontwikkeling is op dit moment beperkt ruimte gegeven aan circulariteit, terwijl juist hier grote stappen te zetten zijn. GroenLinks pleit ervoor om de volgende onderdelen van de circulaire doelenboom op te nemen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het sluiten en het slim verbinden van de ketens; • vooraf eisen stellen aan en van een circulaire gebiedsontwikkeling, de provincie kan ondersteuning bieden in expertise, pilots en capaciteit; • circulair bouwen moet het uitgangspunt zijn bij het ontwikkelen van woon- en werklocaties: het Innovatieprogramma Fysieke Leefomgeving kan hierop gericht worden, evenals het activeren en equiperen van de EMU voor toepassing circulariteit bij herstructureringsvraagstukken. <p>Kan de gedeputeerde zich vinden in de concretisering die de circulaire doelenboom hier biedt, in algemene zin en meer specifiek in de voorstellen die wij hierboven doen?</p>	<p>In de toelichting bij meerdere doelen in programma 1 is de link met circulariteit gelegd, in samenhang met andere belangrijke kwaliteiten die we nastreven zoals een gezonde leefomgeving, de energietransitie, klimaatadaptatie, groenontwikkeling en sociale cohesie. Aan deze aspecten kan via verschillende instrumenten invulling worden gegeven, waarvan u enkele voorbeelden benoemt uit de circulaire doelenboom. Waar dat kan benutten we kansen voor versterking van de circulariteit (en ook de andere genoemde kwaliteiten) in gebiedsontwikkeling, bijvoorbeeld door het stellen van eisen of juist het ondersteunen of mogelijk maken van circulaire ontwikkelingen, echter zonder dat we dit nu in algemene zin voor elke gebiedsontwikkeling vooraf in eisen willen vatten. Het belang van circulariteit is in de Ontwerp Omgevingsvisie opgenomen. Het onderwerp circulariteit komt verder expliciet terug in het Kader voor regionale programmering wonen en werken, dat na zomer voor besluitvorming aan PS zal worden voorgelegd. Als er kansen zijn voor versterking van de circulariteit via de EMU of ruimtelijke ontwikkelinstrumenten, dan zullen wij die eveneens benutten</p>	van Essen

12	GL	RGW	1	-	<p>Inclusiviteit in ruimtelijke ontwikkeling vraagt om een gebiedsgerichte aanpak met focus op buurten en mensen, maar met een gedeelde ambitie: leefbare, veilige en gezonde wijken met gelijke kansen voor iedereen.</p> <p>GroenLinks pleit voor een integrale aanpak hierbinnen door het fysieke en sociale domein te verbinden en het actief betrekken van bewoners en andere partners in de wijk. Brede welvaart indicatoren op het gebied van leefbaarheid, gezondheid en groen in de leefomgeving vormen een indicatie van de effectiviteit van dit beleid. GroenLinks pleit ervoor deze expliciet te koppelen aan de programma's binnen dit beleidsdomein. Kan de gedeputeerde zich hier in vinden en zo ja, een tijdspad aangeven waarbinnen dit vormgegeven zal worden?</p>	<p>Wij ondersteunen het belang van de integrale aanpak, met de verbinding tussen het fysieke en sociale domein en een actieve betrokkenheid van bewoners en partners in de wijken. In veruit de meeste gevallen is dit op wijkniveau echter de verantwoordelijkheid van gemeenten en heeft de provincie daar vaak een beperkte rol. Dit sluit ook aan op de filosofie in de Omgevingswet dat de gemeente aan de basis staan voor de algemene zorg voor de leefomgeving. In een aantal trajecten – bijvoorbeeld via de Regiodeal vitale wijken zijn we hier zelf bij betrokken en doen we hier ervaring mee op. Daarin zijn vitaliteit en sociale opgaven op het gebied van sociale cohesie, gezondheid, onderwijs en arbeidsparticipatie belangrijke doelstellingen.</p> <p>Overigens gaan wij de provinciale belangen en daaraan gekoppelde doelen in onze provinciale Omgevingsvisie monitoren. Hierbij wordt aandacht geschonken aan bepaalde leefbaarheids- en gezondheidsaspecten en groen.</p>	van Essen
13	CU	RGW	1	1.2.4	<p>1.2.4. – De notie 'Groen groeit mee', die nu in de Omgevingswet en de verordening is opgenomen, komt niet terug bij de beleidsdoelen. N.a.v. de infosessie op 10 juni 2020, zal onze fractie een concreet voorstel doen.</p>	<p>In de doelenboom is juist voor de evenwichtige groene ontwikkeling een nieuw doel toegevoegd: 'In een groeiende regio groeit groen evenwichtiger mee met rode ontwikkelingen' (1.1.5), met speciale aandacht voor recreatief groen. De aanpak 'Groen groeit mee' is hier de nadere invulling van. Voorgesteld wordt 'Groen groeit mee' expliciet op te nemen in de toelichting bij 1.1.5.</p>	van Essen
14	CU	RGW	1	1.3	<p>1.3 – Er is voor iedereen die wil wonen in de provincie Utrecht passende woonruimte. Wij zijn het niet eens met de formulering, omdat die de indruk wekt dat de provincie zich heel faciliterend en pro-actief opstelt, terwijl juist grenzen aan de groei wenselijker zouden zijn. Wat ons betreft moet de formulering aangepast worden naar: passende woonruimte voor alle inwoners in de provincie Utrecht.</p>	<p>Uw formulering sluit niet aan bij de dynamiek in de samenleving, waarbij mensen veranderen van baan, van (gezins)situatie etc. en het functioneren van de woningmarkt in de provincie. Mensen kunnen nou eenmaal wonen en werken waar ze willen.</p>	van Muilekom

15	CU	RGW	1	1.3.3	1.3.3 – Wijken zijn vitaler door een integrale aanpak van sociale en fysieke wijkvernieuwing. Het meerjarendoel is wijken vitaliseren. Het is goed in de toelichting te beschrijven hoe dat wordt gedaan, maar integrale aanpak van sociale en fysieke wijkvernieuwing is geen doel op zich, maar een uitvoeringsmethodiek.	Integrale aanpak is inderdaad een wijze van uitvoering. Het doel is vitalere wijken (eerste deel van de zin).	van Muilekom
16	CU	RGW	1	1.3.4	1.3.4 - Beleidsdoel 1.3 mist nog een meerjarendoel over uitbreiding kleine kernen en grote uitleglocaties.	Het doel is passende woonruimte voor iedereen die wil wonen de provincie Utrecht. De wijze waarop locatiekeuze tot stand komt, kleinschalige uitbreiding bij kernen dan wel grote uitleglocaties, maakt onderdeel uit van beleidsdoel 1.1	van Muilekom
17	GL	RGW	2	-	GroenLinks constateert dat dit programma zich in de doelenboom met name focust op de menselijke activiteiten in het landelijk gebied. Daarbij missen wij de waardering voor natuur als natuur, vitaal voor een gezonde leefomgeving. Als doelstelling voor de verdere realisatie van het Natuur Netwerk Nederland bijvoorbeeld, wordt niet aangegeven waarom het van belang is om dit natuurnetwerk te voltooiën. Hetzelfde geldt voor de groene contour, een cruciaal onderdeel van een gezonde leefomgeving – niet alleen in het landelijk gebied maar ook als ondersteuning van Gezond Stedelijk Leven. Circulariteit is een thema dat in het landelijk gebied richting kan geven aan de keuzes die het college maakt in dit programma. In de circulaire doelenboom zien we een concretisering van natuurwaarden in de term ecosysteemdiensten, die een cruciale rol spelen voor natuur, biodiversiteit, een gezonde leefomgeving én de natuurinclusieve landbouw. Denk aan koolstofvastlegging, waterzuivering, waterberging, bodemreiniging,	Beleidsdoel 2.1 en 2.2 gaan over de kwaliteit en de kwantiteit van natuur en daarbij staat behoud en herstel van de biodiversiteit centraal, maar zeker ook natuur als onderdeel voor een gezonde leefomgeving. In de inleidende teksten van de begroting wordt aan de intrensieke waarde van natuur en de functie voor een gezonde leefomgeving extra aandacht besteed. In de doelenboom hoeft dit derhalve niet vermeld te worden. Het fenomeen ecosysteemdiensten is ook genoemd in de natuurvisie en de realisatiestrategie. Het is echter een onderwerp dat zich nog moeilijk laat vertalen in concrete indicatoren. Als voorbeeld kan de ecosysteemdienst waterwinning op de Utrechtse heuvelrug worden genoemd. Dit is een ingewikkelde materie die nog niet heeft geleid tot indicatoren. Wel gaan wij een samenwerkingsovereenkomst aan 'de Blauwe Agenda'. Dit is en gebiedsinitiatief wat de provincie samen met diverse partners uitvoert, zoals het drinkwaterbedrijf, de waterschappen, Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug, UPG, LTO, natuurorganisaties en gemeenten. Het doel is om samen op te trekken ten aanzien van waterprojecten om het watersysteem meer robuust te	Bruins Slot

					<p>bodemvruchtbaarheid, natuurlijke plaagbestrijding en bestuiving. Is de gedeputeerde bereid om ecosysteemdiensten nader te duiden en indicatoren te stellen voor de versterking van deze ecosysteemdiensten?</p>	<p>maken. Op het moment dat de overeenkomst door alle financierende partijen is ondertekend informeren wij u hierover middels een statenbrief. Naar verwachting wordt de statenbrief voor de zomer verstuurd. Ook in het kader van de Samenwerkingsagenda Landbouw is aandacht voor ecosysteemdiensten. Deze kunnen een bijdrage leveren aan het verbeteren van het verdienmodel van de boer. In het kader van het Actieplan Duurzame Landbouw met Natuur zal gezocht worden naar vormen van ecoysteemdiensten en een vertaling naar de praktijk. Ook bij een toekomstige bossenstrategie zijn ecoysteemdiensten (benutten van biomassa in de bossen) denkbaar.</p> <p>Op dit moment zijn ecosysteemdiensten nog onvoldoende concreet om reeds in de doelenboom van de begroting op te nemen.</p>	
18	GL	RGW	2	2.1	<p>Onder 2.1 wordt ook over de groene dooradering van het landelijk gebied. Een versterking van ecosysteemdiensten vraagt vanuit circulariteit echter ook een duidelijke verbinding met het groen in dorp en stad. Kan de gedeputeerde bevestigen dat deze dooradering en verbinding ook zo zal worden uitgevoerd?</p>	<p>Met de groene dooradering van het landelijk gebied kan worden verwezen naar diverse provinciale activiteiten. Met het platform kleine landschapselementen en het opstellen van een landschapsuitvoeringsplan in 2020 worden concrete voorstellen gedaan voor de aanleg van nieuwe landschapselementen, als groene dooradering van het landelijk gebied. Er zal een verkenning plaatsvinden naar de mogelijkheden voor dooradering op provinciale gronden. De aansluiting van groene dooradering op steden en dorpen heeft onze aandacht. Hierin werken we samen met gemeenten, onder andere in de programma's "Groen groeit mee" En "Groen aan de buurt" ; in dit laatste project ondersteunen we gemeenten en bewoners bij groene bewonersparticipatie en het aanleggen en beheren van groen in de openbare ruimte door bewoners. Ook dit draagt bij aan groene verbindingen tussen het buitengebied en stad en dorp. Ook wegbermen, watergangen en oevers vormen belangrijke schakels tussen de stad en het landelijk gebied. Wij voeren hier een ecologisch beheer uit en stimuleren andere partijen om dit ook te doen. In de</p>	Buins Slot

						<p>samenwerkingsagenda landbouw krijgt de verbinding “Stad/Land” aandacht, onder meer gekoppeld aan de voedselagenda.</p> <p>Het programma “Recreatie om de Stad” draagt bij aan een samenhangende recreatieve groenstructuur op fietsafstand rond de stad Utrecht. Ook deze groenstructuren kunnen zorgen voor een groene dooradering. Dit programma loopt in de huidige vorm in 2020 af en word opgevolgd door de nieuwe opgave “Utrecht Buiten. Het is de intentie om deze opgave onderdeel te maken van het programma “Groen groeit mee”.</p>	
19	GL	RGW	2	-	<p>Ook wordt hier gesproken over de pilots die nu lopen om te bezien op welke manier de groene contour het beste gerealiseerd kan worden, maar de lijken zich te beperken tot natuurinclusieve landbouw.</p> <p>Klopt dat? Kan de gedeputeerde aangeven of er ook breder gekeken wordt naar mogelijkheden om de groene contour te realiseren, zoals particulier initiatief, financiering vanuit energie of woningbouw, combinaties met klimaatadaptatie, etc.?</p>	<p>In het Actieplan Duurzame Landbouw Met Natuur (Actieplan DLMN) wordt inderdaad de focus gelegd op de inzet van natuurinclusieve landbouw.</p> <p>In de DLMN pilot Groene Contour wordt onderzocht in hoeverre boerenbedrijven hun groene contourpercelen op alternatieve manieren kunnen ontwikkelen, dus los van de afspraken die hierover in 2011 in het Akkoord van Utrecht zijn vastgelegd.</p> <p>De groene contour ontwikkeling moet passen binnen de agrarische bedrijfsvoering, terwijl de winst voor de biodiversiteit duurzaam moet zijn geborgd.</p> <p>Dit is ook gevraagd aan de Terrein Beherende Organisaties (TBO's).</p> <p>Het Utrechts Landschap (HUL) heeft hier gehoor aan gegeven en is een pilot Groene Contour gestart in polder Rietveld nabij Woerden. Zij zullen ook kijken naar combinatiemogelijkheden met water-, klimaat-, bodemdalings- en stikstofdoelen.</p> <p>In de ontwerp-Omgevingsverordening (artikel 6.9) is vastgelegd dat bij de plaatsing van windturbines en zonnevelden in de Groene contour nieuwe natuur in de Groene contour gerealiseerd moet worden. Voor de zonnevelden geldt dat de nieuwe natuur na 25 jaar wordt gerealiseerd; voor de windturbines moet het binnen 3 jaar gerealiseerd zijn (maar die mogen permanent blijven staan en zonnevelden niet).</p>	Bruins Slot

						<p>Daarnaast blijft de ontwikkeling van groene contour natuur via het vigerend “rood voor groen” beleid in stand, waarbij gedacht wordt aan combinaties met landgoedontwikkeling, recreatie, kleinschalige bebouwing en stoppende boeren.</p> <p>In oktober 2020 worden beide pilots groene contour (DLMN en HUL) afgerond en zullen rapporten met conclusies en aanbevelingen naar de provincie worden opgestuurd.</p> <p>Deze zullen vervolgens worden gebruikt om in overleg met partners en de partijen van het Akkoord van Utrecht het bestaande beleid inzake de groene contour te evalueren.</p> <p>Dit najaar wordt nieuw beleid opgesteld voor de Groene Contour met daarbij een regeling en een bestedingsplan voor de gereserveerde middelen.</p>	
20	SP	RGW	2	2.2.1	<p>(zie algemene opmerking SP)</p> <p>Het staat behoorlijk vol met open deuren, herhalingen van wat al staand beleid is, of er wordt geen enkele invulling gegeven aan wat er wordt gesteld. Enkele voorbeelden:</p> <p>2.2.1 Beheer bos- en natuurgebieden</p> <p>“Bestaande of gerealiseerde bos- en natuurgebieden moeten op een juiste wijze ecologisch worden beheerd.”</p>	<p>De provincie subsidieert het beheer van bos- en natuurgebieden, alsmede het agrarisch natuurbeheer. Hiermee is veel geld gemoeid. De provincie is voortdurend in gesprek met terreinbeheerders en agrariërs over de behaalde ecologische resultaten en het gevoerde ecologische beheer. Het is van belang om uw staten periodiek op de hoogte te kunnen stellen of het beheer op een efficiënte en effectieve wijze plaatsvindt. Doel is het bereiken van een zo hoog mogelijk kwaliteit voor de biodiversiteit.</p>	Bruins Slot
21	SP	RGW	2	2.4.1	<p>(zie algemene opmerking SP)</p> <p>Het staat behoorlijk vol met open deuren, herhalingen van wat al staand beleid is, of er wordt geen enkele invulling gegeven aan wat er wordt gesteld. Enkele voorbeelden:</p> <p>2.4.1 Duurzaamheid landbouw</p> <p>“Het coalitieakkoord geeft aan dat er een intensivering moet komen voor de uitvoering van deze agenda.”</p>	<p>Wij zullen dit in de toelichting smarter formulieren: “Op basis van het coalitieakkoord zullen we de uitvoering van deze agenda intensiveren”.</p>	Bruins Slot
22	SP	RGW	2	2.5	<p>(zie algemene opmerking SP)</p> <p>Het staat behoorlijk vol met open deuren, herhalingen van wat al staand beleid is, of er</p>	<p>Leefbaarheid was geschrapt uit programma 2 en is weer toegevoegd op basis van eerdere opmerkingen van uw staten. Hieraan zullen wij in het vervolgtraject van de doelenboom nog een indicator koppelen.</p>	Bruins Slot

					wordt geen enkele invulling gegeven aan wat er wordt gesteld. Enkele voorbeelden: 2.5 Leefbaarheid Landelijk gebied “Ons beleid is gericht op het stimuleren van het versterken van de leefbaarheid en de regionale economie van het landelijk gebied inclusief die van de kleine kernen.”		
23	SGP	RGW	2	2.4 2.4.1 2.4.2	Op één punt zouden we graag een toevoeging doen, die wat ons betreft Statenbrede steun zou kunnen krijgen. Er wordt opnieuw een sterke scheiding gemaakt tussen natuur en landbouw. Wij zouden het mooi vinden om ook in de doelenboom duidelijk te maken dat we de komende jaren juist gericht willen werken aan de verbinding tussen die twee. We hebben het daar in de discussies over de omgevingsvisie ook al meermalen over gehad. Concreet stel ik voor om een extra doel toe te voegen als doel 2.4. ‘Landbouw en natuur in de provincie Utrecht vormen meer één geheel.’ Als meerjarendoelen kunnen dan geformuleerd worden: 2.4.1. Er worden meer natuursubsidies gegeven aan Utrechtse boeren. 2.4.2. Er worden meer kansen voor boeren benut in en rond natuurgebieden. Ik hoor graag wat het college en de andere partijen van deze suggestie vinden.	Het Utrechtse natuurbeleid kenmerkt zich juist door het daar waar mogelijk gebruik maken van agrariërs bij het behalen van de natuurdoelstellingen. Onder beleidsdoel 2.2 valt het agrarisch natuurbeheer. Het gaat hier om gronden met een primaire landbouwfunctie, waar door gericht beheer specifieke natuurwaarden worden bevorderd (bijvoorbeeld de weidevogels en botanische randen). Het agrarisch natuurbeheer vormt budgettair een substantieel onderdeel van het totale natuurbudget. Bij de ontwikkelopgave natuur bieden wij particulieren, waaronder agrariërs, om tegen dezelfde voorwaarden als andere terreinbeherende organisaties natuurontwikkeling en natuurbeheer uit te voeren (particulier natuurbeheer, vergoeding functieverandering i.p.v. verwerving). In de provincie zijn al diverse projecten waar terreinbeheerders samenwerken met agrariërs. Ook vanuit de landbouw is een steeds sterkere interesse voor natuurinclusieve landbouw en functionele agrobiodiversiteit. Wij zoeken samen met de partijen van het Actieplan DLMN naar mogelijke vormen en ondersteuning van agrariërs. Dit valt onder meerjarendoel 2.4.1. en wordt in de begroting nader beschreven. Er is daarmee geen aanleiding om onder 2.4 een extra meerjarendoel op te nemen waarin gesteld wordt om meer subsidies aan boeren te geven.	Bruins Slot
24	CU	RGW	2	2.1.1	2.1.1 – Het NNN is verder gerealiseerd (groter van oppervlakte). De provincie Utrecht heeft hier een specifiek doel, waar ook tussendoelen als indicator aan gehangen kunnen worden. Dat is	De streefwaarden wordt afzonderlijk benoemd in de begroting en daarom is het niet per sé nodig om dit ook in het meerjarendoel op te nemen.	Bruins Slot

					namelijk: 1570 ha NNN in 2027. Het voorstel van onze fractie is dan ook om dit doel als volgt te formuleren: Het NNN heeft in 2027 een totale oppervlakte van 1570 ha in de provincie Utrecht.		
25	CU	RGW	2	2.1.2	2.1.2 – De groene contour is verder gerealiseerd Ook voor dit doel geldt dat er een specifieke doelstelling is, namelijk 3000 ha groene contour gerealiseerd. Ook hier kunnen tussendoelen aan gekoppeld worden als indicator. Het voorstel van onze fractie is dan ook om dit doel als volgt te formuleren: De gerealiseerde groene contour heeft een omvang van 3000 ha in de provincie Utrecht.	Deze streefwaarde wordt afzonderlijk benoemd in de begroting en hoeft niet per se in het meerjarendoel te worden opgenomen. Dit jaar stellen wij een plan van aanpak op; daaruit moet blijken welke omvang met de bij het coalitieakkoord verstrekte middelen versneld kan worden uitgevoerd.	Bruins Slot
26	CU	RGW	2	2.1.4	2.1.4 – Voorstel voor een nieuw meerjarendoel: We zetten voor de vastlegging van kooldioxide in op een forse toename van het areaal bos en het aantal houtige landschapselementen. Toelichting: de provincie werkt aan een bossenstrategie, waarvoor reeds ambities en doelstellingen zijn vastgelegd. Het ligt voor de hand om nu ook op dit vlak een meerjarendoel te formuleren.	Dit is nog (nog) geen vastgesteld beleid een dergelijk meerjarendoel kan pas worden opgenomen op basis van nieuwe beleidsuitspraken; deze zullen dan onderdeel uit kunnen maken van een nog op te stellen bossenstrategie.	Bruins Slot
27	CU	RGW	2	2.2.1	2.2.1 – Het beheer van bestaande bos-, natuur-, en agrarische gebieden is effectiever en efficiënter Hoewel wij snappen dat dit als subdoel is gesteld, is het voor ons nu te veel geformuleerd als middel. Onze fractie stelt voor dit subdoel als volgt te formuleren: Door effectief en efficiënt beheer van bestaande agrarische, bos- en natuurgebieden worden de kwaliteiten beter vastgehouden.	Ingestemd kan worden met de tekstsuggestie, mits daaraan wordt toegevoegd dat het ook om ontwikkeling gaat. De omschrijving van dit meerjarendoel wordt dan: “Door effectief en efficiënt beheer van bestaande agrarische, bos- en natuurgebieden worden de kwaliteiten beter vastgehouden en ontwikkeld”.	Bruins Slot
28	CU	RGW	2	2.4.4	2.4.4 – Beleidsdoel toevoegen: gefaseerde aanpak van verwijderen asbest.	Deze vraag hoort thuis bij de Commissie M&M. Voorstel is om de beantwoording bij de set van vragen voor die commissie te betrekken.	van Muilekom

29	CU	RGW	2	2.1.3	<p>2.1.3 – Natuurgebieden zijn beter met elkaar verbonden</p> <p>Wat ons betreft is dit, in deze context, een goed geformuleerd subdoel. Wel vragen wij ons af waar de komende tijd de prioriteit komt te liggen? Waar liggen de grootste knelpunten volgens de experts?</p>	<p>De prioriteit ligt conform bestaand beleid bij het opheffen van de barrières in het NNN op de Utrechtse heuvelrug. De geprogrammeerde faunavoorzieningen zijn uitgevoerd of in voorbereiding. Het gaat om de realisatie van de faunavoorzieningen bij de N237 (De Bilt) en de N226 (Maarsbergen).</p> <p>Op basis van het coalitieakkoord gaan wij (natuur en mobiliteit) een ontsnipperingsprogramma 2.0 opstellen; hierin wordt geïnventariseerd of en zo ja welke knelpunten nog dienen te worden aangepakt. Hieraan zal dan een prioritering worden gekoppeld. Daarnaast zullen wij nog voortvarend doorgaan met de realisatie van de 1570 ha NNN, waardoor gebieden ook beter met elkaar verbonden worden.</p>	Bruins Slot
30	CU	RGW	2	2.4.3	<p>2.4.3 – Het ongewenst gebruik van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) is door sloop of herbestemming teruggedrongen.</p> <p>Onze fractie onderschrijft deze doelstelling van harte, maar vraagt zich af waarom dit onder het onderwerp duurzaamheid wordt geschaard?</p>	<p>Het terugdringen van Vrijkomende Agrarische Bebouwing door sloop of herbestemming beoogt: verrommeling tegen te gaan, ondermijning tegen te gaan en zo vitaliteit van het landelijk gebied te bevorderen. Een vitaal landelijk gebied biedt de goede basis voor een duurzame landbouw. Het doel bij herbestemming van het erf is om deze gepaard te laten gaan met verduurzaming, bijvoorbeeld landschappelijke inpassing, en/of asbestdak vervanging en zo volledig mogelijke benutting van het dak voor zonnepanelen.</p>	Bruins Slot
31	GL	RGW	3	3.4.7	<p>Bodemgesteldheid en de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater zijn van cruciaal belang voor de biodiversiteit, een gezonde en klimaatbestendige leefomgeving en gezonde voeding. Op hun beurt zorgen biodiversiteit en natuurinclusief gebruik van de omgeving voor een verbetering van de bodemkwaliteit en de kwaliteit van onze wateren. En ook hier kan het benoemen van ecosysteemdiensten van nut zijn om dit tot concrete doelen en acties te vertalen.</p> <p>Onder 3.4 staat als doelstelling opgenomen: "3.4.7 Er zijn meer initiatieven genomen voor duurzame en circulaire gebiedsontwikkeling." Hoewel onderdeel 3.4 in principe is</p>	<p>Het betreft een integrale opgave, met de nadruk op de duurzaamheid en circulariteit. Dus er wordt verbinding gezocht met ruimtelijke ordening en gezonde leefomgeving.</p>	van Muilekom

					doorgeschoven naar behandeling bij de commissie M&M, willen we hier toch graag in deze commissie een vraag over stellen. Het lijkt namelijk een doelstelling voor programma 1, ruimtelijke ontwikkeling. Kan de gedeputeerde duiden waarom deze doelstelling hier is opgenomen?		
32	GL	RGW	3	3.5	Ten slotte, GroenLinks is blij met de doelstelling van het tegengaan van bodemdaling. Hieronder wordt vervolgens gesproken over enerzijds kennisontwikkeling en anderzijds gebiedsprocessen. Wat echter ontbreekt is het doel van de gebiedsprocessen, 50% remming van de bodemdaling in 2030. Wat vindt de gedeputeerde van de suggestie om deze doelstelling alsnog op te nemen?	De genoemde 50% is nog geen formeel provinciaal beleid, dat is pas zo als eind volgend jaar de Omgevingsvisie wordt vastgesteld. Het staat wel in het coalitieakkoord. In de Visie bodemdaling stond nog 25% in 2030. Wel is het zo dat feitelijk wel gewerkt wordt met die 50%. De 50% zou wel als één van de (nog uit te werken) indicatoren opgenomen kunnen worden.	Bruins Slot
33	SP	RGW	3	3.2.1	(zie algemene opmerking SP) Het staat behoorlijk vol met open deuren, herhalingen van wat al staand beleid is, of er wordt geen enkele invulling gegeven aan wat er wordt gesteld. Enkele voorbeelden: 3.2.1 Kwaliteit oppervlaktewater “Daarbij kijken we naar effectiviteit van maatregelen en de rol die provincie kan vervullen.”	Deze basishouding lijkt ons geen verkeerde. De zin die wordt aangehaald over de rol en aanpak van de provincie op het gebied van nieuwe stoffen beschrijft dat we ons in een verkennende fase bevinden. Het betreft nieuwe ontwikkelingen waar nog geen regelgeving voor is. We kijken samen met onze partners wat onze rol kan zijn aanvullend op het landelijke traject dat loopt. “Daarbij kijken we naar effectiviteit van maatregelen en de rol die provincie kan vervullen.” Een nieuwe beleidsformulering vindt plaats in het op te stellen volgende waterprogramma.	Bruins Slot
34	SP	RGW	3	3.3.4	(zie algemene opmerking SP) Het staat behoorlijk vol met open deuren, herhalingen van wat al staand beleid is, of er wordt geen enkele invulling gegeven aan wat er wordt gesteld. Enkele voorbeelden: 3.3.4 Duurzame gebiedsgerichte aanpak bodem en ondergrond “Nieuw en huidig gebruik van de ondergrond moeten in samenhang met andere functies en gebruik van het bodem- en grondwatersysteem bekeken worden.”	De toenemende drukte in de ondergrond vraagt om een nog betere afstemming tussen verschillende functies en gebruik van deze ondergrond. Per gebied kunnen functies en de mate van gebruik van de ondergrond verschillen. Ook de ‘bovengrondse’ maatschappelijke opgaven hebben invloed op het toenemend gebruik van de ondergrond naar de toekomst toe. Daarom werken we samen met diverse stakeholders werken we gebiedsgericht aan een schoon en robuust bodem- en grondwatersysteem.	Bruins Slot

35	SP	RGW	3	3.5	zie algemene opmerking SP) Het staat behoorlijk vol met open deuren, herhalingen van wat al staand beleid is, of er wordt geen enkele invulling gegeven aan wat er wordt gesteld. Enkele voorbeelden: 3.5 Bodemdaling "We streven hierbij zo veel mogelijk samen te werken met andere partijen."	Deze tekst staat bij de toelichting van 3.5.1. Dit is het middel om te bereiken wat in de zin er voor staat: "[] om effectiever en efficiënter de juiste maatregelen te kunnen nemen op de juiste wijze"	Bruins Slot
36	CU	RGW	3	3.1.1	3.1.1 – De primaire en secundaire waterkeringen zijn op orde o.a. door toezicht op Waterschappen. Ook dit is een belangrijk subdoel. Onze fractie vraagt zich wel af waarom één van de middelen hier opgenomen wordt in het doel. Ons voorstel is om de zinsnede 'o.a. door toezicht op de Waterschappen' weg te laten.	Akkoord met het voorstel om de zinsnede 'o.a. door toezicht op de waterschappen' weg te laten in de doelstelling. In de toelichting van de doelstelling is al aangegeven dat om te zorgen dat de primaire en regionale waterkeringen in de provincie op orde zijn, de provincie samenwerkt met de waterbeheerders	Bruins Slot
37	CU	RGW	3	3.1.2	3.1.2 – Meekoppelkansen bij dijkversterking zijn vaker benut Het gebruiken van kansen die dijkversterkingen bieden op andere beleidsterreinen is voor ons fractie een fantastische manier om maximaal rendement te halen uit investeringen en de samenwerking met de waterschappen te versterken. Wij stellen dan ook voor om het woord 'vaker' uit deze doelstelling weg te laten. Meekoppelkansen moeten altijd worden benut.	Het woord "vaker" is gekozen aangezien het niet altijd mogelijk is om de meekoppelkansen te verzilveren, ondermeer afhankelijk van de financiële mogelijkheden die er zijn. Alle mogelijke meekoppelkansen worden wel (samen met de partners) altijd onderzocht Op basis daarvan wordt er een (bestuurlijke) keuze gemaakt waar de provincie en partners op gaan inzetten	Bruins Slot
38	CU	RGW	3	3.1.2	3.1.2 – De provincie is beter voorbereid op de gevolgen van overstromingen en 3.1.3 – De fysieke leefomgeving wordt beter voorbereid op klimaatverandering. Beiden zijn zeer belangrijke doelstellingen met het oog op waterveiligheid en het voorkomen van overlast. In beide doelstellingen vragen wij ons af waarom er gekozen is voor 'beter'. Het voorstel van onze fractie is om zowel bij 3.1.2 als bij 3.1.3 het woord 'beter' uit de doelstelling te halen.	Alle doelen zijn actiever geformuleerd, waaronder deze doelstelling. Het woord 'beter' is opgenomen in de doelstellingen om aan te geven dat er in de provincie Utrecht al maatregelen zijn genomen voor de beperking van de gevolgen van overstromingen (bijvoorbeeld via de Handreiking Overstromingsrobuust inrichten en een regel in de PRV met betrekking tot overstroombaar gebied) en om te zorgen dat we beter voorbereid zijn op klimaatverandering (bijvoorbeeld via het ruimtelijk ontwerp voor de Merwedekanaalzone in het kader van het programma Innovatie Fysieke Leefomgeving).	Bruins Slot

39	CU	RGW	3	3.2.1	3.2.1 – De kwaliteit van het oppervlaktewater is beter Ook voor dit doel geldt dat er een specifieke doelstelling is, namelijk het bereiken van de KRW-doelen in 2027. Ook hier kunnen tussendoelen als indicator aan gekoppeld worden. Het voorstel van onze fractie is dan ook om dit doel als volgt te formuleren: Voor het oppervlaktewater bereiken we de KRW-doelen in 2027.	Alle doelen zijn actiever geformuleerd. Zo ook deze. De formulering die wordt voorgesteld is in overeenstemming met het coalitieakkoord. Deze kunnen we overnemen	Bruins Slot
40	CU	RGW	3	3.3.2	3.3.2 – Energie uit de ondergrond wordt meer verantwoord en veiliger benut Deze doelstelling hangt sterk samen met het thema energietransitie. In die transitie zal het benutten van energie uit de ondergrond noodzakelijk zijn. Wat onze fractie betreft moet die ontwikkeling worden ondersteund, maar kan er hier simpelweg gekozen worden voor verantwoorde en veilige benutting. Wij stellen voor om het subdoel als volgt te formuleren: 'Energie uit de ondergrond wordt verantwoord en veilig benut'.	Alle doelen zijn actiever geformuleerd. Zo ook deze. Akkoord met het voorstel om meerjarendoel te formuleren tot 'energie uit de ondergrond wordt verantwoord en veilig benut.'	Bruins Slot
41	CU	RGW	3	3.3.3	3.3.3 – Voorkomen van onvoldoende grondwater voor de functies openbare drinkwatervoorziening, menselijke consumptie, natuur en landbouw Ook dit is voor onze fractie een belangrijk subdoel. De formulering daarvan is wat ons betreft echter omgekeerd. Wij stellen voor om 'Voorkomen van onvoldoende...' te wijzigen naar: 'Zorgdragen voor voldoende...'	Alle doelen zijn actiever geformuleerd. Zo ook deze. Akkoord met het voorstellen om meerjarendoel te formuleren als 'Zorgdragen voor voldoende grondwater voor de functies openbare drinkwatervoorziening, menselijke consumptie, natuur en landbouw.'	Bruins Slot
42	CU	RGW	3	3.4.8	3.4.8 – De uitvoering van de VTH-taken door uitvoeringsdiensten is effectiever en efficiënter. Voorstel om deze doelstelling te concretiseren. Toezicht (stroperij en drugsafvallozing) in het buitengebied toevoegen.	Akkoord met de toevoeging Buitengebied. Niet akkoord met de specificatie richting drugsafval en stroperij. Wel willen we bij het formuleren van indicatoren drugsafval, stroperij etc. (nader in te vullen) opnemen. Door het benoemen van indicatoren maak je dingen specifiek en kan ook gemeten en gerapporteerd worden.	Schaddelee

43	CU	RGW	3	3.5.2	3.5.2 – Goed dat bodemdaling nu een apart beleidsdoel is. De komende jaren zullen we 3.5.2 verder uit moeten werken.	Dat zal in de begroting gebeuren.	Bruins Slot
44	GL	BEM	6	-	De culturele infrastructuur verdient nadere invulling waar het gaat om het thema inclusiviteit en de sociale agenda. Specifiek vraagt GroenLinks aandacht voor laaggeletterdheid. Moeite hebben met lezen en schrijven heeft grote gevolgen. Wanneer je informatie niet goed begrijpt, is de kans groot dat je minder zelfredzaam, minder sociaal actief en minder gezond bent dan geletterde mensen. Kan de gedeputeerde aangeven of de afname van laaggeletterdheid een plaats heeft in het beleidsdoel van een sterke culturele infrastructuur, onder meer door hierop concrete indicatoren te zetten en deze te monitoren?	De afname van laaggeletterdheid heeft een plaats onder het beleidsdoel 'de culturele infrastructuur is sterk', en dan bij meerjarendoel 6.1.2: Het bibliotekennetwerk is sterker en bibliotheken zijn beter toegankelijk voor iedereen. Bibliotheken spelen een cruciale rol bij het voorkomen en verhelpen van digitale- en laaggeletterdheid. Alle bibliotheken in de provincie Utrecht hebben (digi)taalhuizen, voor informatie, advies en oefenplekken. Op dit moment wordt er niet voor gekozen om een aparte indicator op te nemen. De uiteindelijke keuzes voor de bijpassende indicatoren moet echter nog worden gemaakt. De concept indicatoren worden in september aan u voorgelegd.	van Muilekom
45	GL	BEM	6	-	Het thema circulariteit biedt kansen voor natuur en omgeving als we kijken naar festivals en evenementen. Deze vinden vaak in de buitenlucht en de natuurlijke omgeving plaats en dat verdient extra bescherming. GroenLinks pleit ervoor om in de vergunningverlening eisen te stellen op het gebied van geluid en afval. Kan de gedeputeerde zich hierin vinden en ook bereid dit in te voeren?	De provincie verleent geen vergunningen voor het organiseren van een festival; evenementenvergunningen worden afgegeven door de gemeente.	van Muilekom
46	SGP	BEM	6	6.1	Onder 6.1 is de tekst niet afgemaakt. De omschrijving breekt halverwege een zin af.	U heeft gelijk dat de zin niet loopt. De laatste zin moet zijn: We richten ons in het bijzonder op cultuureducatie, bibliotheken, festivals en het in samenwerking met gemeenten verstevigen van het cultuurprofiel van Utrecht.	van Muilekom
47	SGP	BEM	6	-	De inbedding van onze volkscultuur is nog onvoldoende benadrukt. Wellicht kan n.a.v. de motie immaterieel erfgoed hier een aanvullend subdoel worden gemaakt. Festivals bereiken maar een zeer beperkt	Wij zullen invulling geven aan de bij de vaststelling van het CEP aanvaarde motie inzake immaterieel erfgoed, d.w.z. <ul style="list-style-type: none"> • inzet van ons subsidie-instrument • overleg met relevante partners 	van Muilekom

					publiek. De massa komt hier niet naar toe, maar als overheid moet je wel de in de samenleving ingebedde cultuur bieden en behouden.	• en het benoemen van een indicator.	
48	SGP	BEM	6	-	Het varend erfgoed verdient minimaal een meerjarendoel. Vanuit behoud en toekomst is het van belang hier vol op in te zetten zeker in de Coronacrisis. Een festival of podiumgroep wat omvalt zal vanuit de vraag wel weer terugkomen op termijn. Een bruine vloot die niet meer onderhouden kan worden kan nooit meer terugkomen. Deze tak ontbreekt volledig in de noodpakketten en is wel in het cultuurbeleid opgenomen.	Wij zetten op varend erfgoed in overeenkomstig het vastgestelde Cultuur- en erfgoedprogramma. Daarmee geven we een nieuwe invulling aan ons erfgoedbeleid, overeenkomstig de wens van de Staten. Het steunpakket van de provincie wordt nog aan PS ter besluitvorming voorgelegd. Ook de uitgangspunten liggen daarbij voor.	van Muilekom
49	CU	BEM	6	6.2 6.2.1	De zgn 'cultuurlandschappen' (en het behouden van de kwaliteit daarvan) komen terug in het achtergronddocument van de Doelenboom, in de uitleg van paragraaf 6.2. De formulering onder 6.2.1. vinden we in dit opzicht te algemeen. De term 'cultuurlandschap' verdient wat ons betreft wel een plek in de Doelenboom.	Het behouden van de kwaliteit van cultuurlandschappen is inderdaad onderdeel van 6.2.1. De breedte van dit meerjarendoel maakt een formulering waarin alle onderdelen expliciet worden benoemd lastig. Bovendien lijkt het ons wenselijk de indeling, inhoud en volgorde van de doelen overeen te laten komen met het op 3 juni door u vastgestelde cultuur- en erfgoedprogramma	van Muilekom
50	CU	BEM	6	-	In de nieuwe cultuur- en erfgoednota wordt onder meer geïnvesteerd in onderzoek naar en nieuw beleid voor (kleine) musea en streekmusea. Dit zien we niet terug in de doelenboom.	Dat klopt, maar het valt onder het meerjarendoel 'Het beheer van Utrechts erfgoed is beter en de promotie meer gericht op een breed en divers publiek.' Volgorde en inhoud van de doelen in de doelenboom komen overigens overeen met de doelen in 'Voor jong & altijd'.	van Muilekom
51	CU	BEM	6	6.2.3	Verbeteringsvoorstel voor een scherpere formulering: 6.2.3 Het beheer van Utrechts erfgoed is effectief en efficiënt, de promotie richt zich op zo breed en divers mogelijk publiek	Dank voor de suggestie. Indien we uw suggestie overnemen zal het gaan om effectiever en efficiënter (ER-doelen). Voor de volledigheid willen wij u erop wijzen, dat u verantwoordelijk bent voor de beleidsdoelen, wij zijn verantwoordelijk voor de meerjarendoelen.	van Muilekom
52	CU	BEM	6	-	Vragen/suggesties: Zowel in het Coalitieprogramma als in de Nieuwe Cultuur- en Erfgoednota worden categorieën erfgoed benoemd die extra aandacht krijgen (religieus, industrieel en	In het op 3 juni vastgestelde cultuur- en erfgoedprogramma 'Voor jong& altijd' zijn veel smart resultaten benoemd, o.a. voor varend erfgoed. Waar het restauratie betreft zijn we sterk afhankelijk van de aanvragen van eigenaren en lijkt het niet zinvol een	van Muilekom

					varend). In de Achtergrondinformatie vinden we deze categorieën terug. Worden deze categorieën door middel van een indicator zichtbaar gemaakt? Zo niet, dan verdienen deze categorieën wat ons betreft een (extra) plek onder de Meerjarendoelen?	indicator op te nemen voor een aparte categorie. Overigens is in 'Voor jong & altijd' aangegeven dat de restauratieopgave voor industrieel en religieus erfgoed in Utrecht geen extra aandacht behoeft, gezien de onderhoudssituatie en – bij religieus erfgoed - de beperkte leegstand.	
53	PvdD	BEM	6	-	Zolang er geen vaccin is voor corona zijn festivals waarschijnlijk niet aan de orde. In de doelenboom wordt meer deelname aan kunst en cultuur expliciet aan festivals gekoppeld. Kan deelname aan kunst en cultuur ook breder getrokken worden in de doelenboom? Want cultuurparticipatie overstijgt festivals.	Festivals werken deels nog aan oplossingen om in gewijzigde vorm toch door te gaan. Het klopt dat deelname aan cultuur niet alleen via festivals moet zijn gekoppeld. In de meerjarendoelen 6.1.1, 6.1.2 en 6.1.4 zit dat streven naar versterkte deelname ook: meer cultuureducatie, een sterker netwerk van toegankelijker bibliotheken, een zichtbaarder cultuurprofiel en versterkte samenwerking om dat te bereiken.	van Muilekom
54	PvdD	BEM	6	-	Een breed en divers publiek wordt benoemd bij de promotie voor beheer van erfgoed. Kan dit ook op andere vlakken van cultuur een rol spelen in de doelenboom? In het cultuur- en erfgoedprogramma staat wel de hoop dat iedereen de kans krijgt, kennis te maken of mee te doen met het mooie en veelzijdige aanbod.	Zie ook het antwoord bij vraag 53 Inderdaad wordt 'breed en divers' publiek niet expliciet bij elk doel genoemd. Maar waar in de doelen staat 'meer scholen', 'toegankelijk voor iedereen', 'meer mensen' doelen we – voor ons vanzelfsprekend – op alle Utrechters.	van Muilekom
55	GL	BEM	7	-	In algemene zin constateert GroenLinks dat bij de eerste behandeling van de economische visie gebleken is dat er nog veel discussie is over de doelstellingen van het economisch beleid. Wij zijn van mening dat het vaststellen van beleidsdoelen vóórdat de bijbehorende visie is vastgesteld een onlogische volgorde is en pleiten er daarom voor hierin een slag om de arm te houden. Is de gedeputeerde dit met ons eens? En is de gedeputeerde ook bereid om toe te zeggen dat de nu vastgestelde doelen niet in de weg zullen staan van mogelijke aanpassingen van de economische visie?	In de Economische Visie hebben wij een aantal doelen geformuleerd, die aansluiten bij bestaand beleid en inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Zoals u weet hadden wij het voornemen om de Economische Visie in juni te laten vaststellen. Dat is door de volle agenda helaas niet gelukt. Terugvallen op de beleidsdoelen van de vorige begroting zouden wij een verslechtering vinden. Mocht de staten bij de bespreking van de economische visie nieuwe of andere doelen willen stellen dan nu in de concept visie voorliggen zal dit vanzelfsprekend invloed krijgen op de doelenboom van de begroting 2022. Ook bij de uitvoering in 2021 zal natuurlijk rekening worden gehouden met eventuele stellingname van PS m.b.t. gestelde doelen. Door het verschuiven van de bespreking van de economische visie kan die eventuele	Strijk

						input echter niet meer worden meegenomen in de begroting 2021.	
56	GL	BEM	7	-	<p>Circulariteit verdient ook in dit programma bijzondere aandacht. GroenLinks vraagt als eerste aandacht voor de rol van de provincie zelf hierin, als opdrachtgever en kennismakelaar. Concreet zien wij daar verschillende kansen, bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Provincie als launching customer van circulaire producten en diensten en als initiator van experimenten met “true cost accounting” en “total cost of ownership” ten behoeve van consumenten bewustwording; • Bijdragen aan ketenregie van bedrijven door ketenmanagers en transitie makelaars in stelling te brengen; • Aandacht genereren voor ‘icoonketens’ door het instellen van een award, en door een charter voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen als voorwaarde op te nemen voor het deelnemen aan bepaalde bijzondere bedrijfsevenementen zoals de missie naar China; • De provincie draagt het belang uit van circulaire accounting methoden voor meervoudige waardecreatie uit en geeft zelf de relevante bedrijfsinformatie over duurzaamheidsprestaties en maatschappelijke waarde – zowel in haar eigen bedrijfsvoering als bij haar leveranciers en partners; <p>Is de gedeputeerde het met ons eens dat de provincie hier een taak heeft, gezien de algemene brede thema’s van circulariteit,</p>	<p>Op dit moment zijn alle inspanningen gericht op enerzijds het stimuleren van visie en beleid dat circulariteit mogelijk maakt, en anderzijds het in kaart brengen van regionale grondstofvoorraden en -stromen. De fractie van GL noemt concrete activiteiten die zeker onderdeel kunnen/zullen zijn van het uitvoeringsprogramma dat in de tweede helft van dit jaar in PS besproken zal worden en goed passen binnen huidige beleids- of meerjarendoelen.</p> <p><u>M.b.t. launching customer</u> Circulair opdrachtgeverschap is een expliciete doelstelling van de provincie. Projecten en activiteiten die daar invulling aan geven zullen opgenomen worden in de Uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving 2020 – 2023.</p> <p>Mogelijk kan de provincie een launching customer zijn bij mobiliteitsaanbestedingen of opdrachten voor water-, natuurbeheer, of bij cultureel erfgoed of eigen bedrijfsvoeringsmiddelen. De kans dat het domein “economie” zelf de launching customer is, lijkt op voorhand kleiner. Het economisch beleid richt zich op regels voor het ruimtelijk domein, arbeidsmarktbeleid, het streven naar triple helix samenwerking en het aanjagen van innovatie. Bij dit laatste beleidsdoel wordt circulariteit ook expliciet benoemd bij 7.3.3. Mocht u vooruitlopend op de uitvoeringsagenda al meer richting willen meegeven over de kansen die de provincie als ‘launching customer’ kan bieden, past dit eerder in programma 8 bij beleidsdoel 8.6 “Concernbrede aansturing op brede thema’s is krachtig en effectief” en het bijpassende meerjarendoel 8.6.2 ‘Het ondersteunen van de transitie naar een circulaire samenleving is sterker’. Belangrijk is wel concrete activiteiten niet te verwarren met doelen. De Doelenboom is tenslotte</p>	Strijk

					<p>inclusiviteit en brede welvaart? En is de gedeputeerde ook bereid de kansen om te zetten in concrete acties?</p>	<p>geen opsomming van activiteiten, maar een raamwerk van doelen waarbinnen activiteiten plaatsvinden.</p> <p>Het inzetten van ketenregisseurs kan een zeer effectieve manier zijn de transitie naar een circulaire samenleving te bevorderen, het is nadrukkelijk de bedoeling dat instrument de komende jaren in te zetten en de middelen om daarmee aan de slag te gaan zijn opgenomen in de kaderbrief 2021. Dit is wat het college betreft een concrete activiteit onder het meerjarendoel “7.1.3 Algemene ondersteuning van het MKB is beter, o.a. Bij opvolging van eigenaren, internationale handel, transitie naar circulair ondernemerschap”. Dit past onder het bredere langere termijn doel 7.1. Het bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst</p> <p>Ook het genereren van bijzondere aandacht voor ‘icoonketens’, bv door middel van een award kunnen helpen om andere ondernemers te inspireren bij de eigen transitieplannen en is een activiteit die goed valt onder meerjarendoel 7.1.3. Ook een MVO charter die voorwaardelijk wordt gesteld om deel te mogen nemen aan bijzondere bedrijfsevenementen biedt de mogelijkheid circulair ondernemerschap te stimuleren. Zoals gezegd zijn de concrete voorbeelden van de fractie van GL mooie voorbeelden om te verwerken in de uitvoeringsagenda</p>	
57	GL	BEM	7	-	<p>Bij deze rol horen ook indicatoren die in kaart brengen hoe de provincie de brede thema's boven dit economische programma in de praktijk brengt. GroenLinks denkt daarbij aan de Circular Transition Indicators van de World Business Council of Sustainable Development – maar ook aan de indicatoren van true cost accounting en circular accounting, zoals grondstoffengebruik en CO2. Het inzetten van deze indicatoren is niet alleen van belang om het succes van het</p>	<p>Het meten van circulariteit is belangrijk voor de circulaire transitie, maar ook heel complex. De provincie heeft recent een groot onderzoek laten uitvoeren naar de regionale behoeften en mogelijkheden van CE-monitoringssystemen, indicatoren en het meten van circulariteit. De publicatie van dit onderzoek is aanstaand en we overleggen momenteel met onze regionale partners over de aanbevelingen uit dit onderzoek.</p> <p>Uit dit onderzoek blijkt dat er meer dan 40 indicatorensets zijn waarmee aspecten van circulariteit</p>	Strijk

					<p>beleid te kunnen meten, maar ook om de dataverzameling die nodig is voor de circulaire economie, goed op gang te brengen.</p> <p>Is de gedeputeerde bereid om deze indicatoren op te nemen in het eigen beleid, en dit ook door te vertalen in haar rol als opdrachtgever en samenwerkingspartner?</p>	<p>kan worden gemeten, en de circulaire transition indicators van de WBCSD is daar één van. True cost accounting en circulaire accounting zijn interessante methoden om te verkennen, maar geen indicatoren.</p> <p>We willen toewerken naar het meten van grondstoffengebruik en CO2, en zijn in een leerproces hoe we dat het beste kunnen doen.</p> <p>Het opnemen van circulaire indicatoren in het eigen beleid heeft meer tijd. We willen aansluiten op het landelijke monitoringstelsel dat in ontwikkeling is, we willen aansluiten op monitoringbehoefte van onze regionale partners, en er ligt nog een groot datavraagstuk dat verder verkend moet worden. Wij vragen begrip om hier bij de toegezegde uitvoeringsagenda in de 2e helft van dit jaar op terug te komen.</p>	
58	GL	BEM	7	-	<p>Ook in algemene zin zal de provincie verantwoordelijkheid moeten nemen voor haar eigen economische activiteiten, zowel waar zij deze alleen onderneemt als wanneer zij dit in samenwerking met anderen doet. De overgang van lineair naar circulaire werken krijgt ook vorm door het zelf door te voeren.</p> <p>Hoe ziet de gedeputeerde de rol van de provincie in het transitie management naar de nieuwe economie? Welke rol heeft de provincie in het opbouwen van economische activiteiten die niet bijdragen aan brede welvaart?</p>	<p>De provincie Utrecht kan met name een bijdrage leveren aan de transitie door 1) op te treden als circulaire opdrachtgever. Dit uit zich in de doelen en activiteiten van diverse begrotingsprogramma's van de Provincie en 2) in al haar beleid en visie in te zetten op de bevordering van de transitie naar een circulaire samenleving. Zij doet dit o.a. door ondernemers te ondersteunen en inspireren bij die transitie en door bij haar eigen innovatiebeleid hier actief op in te zetten.</p> <p>Beiden zien u terug in de doelenboom van het programma economie.</p> <p>Het college zet vooralsnog in op het ondersteunen van ondernemers die de transitie naar een circulaire economie willen maken. Ook wil zij door regelgeving dit waar mogelijk voorwaardelijk stellen. Ook wil zij zelf bij haar aanbestedingen het goede voorbeeld geven en een launching customer zijn. Het college ziet geen rol in het pro-actief stoppen of beëindigen van ondernemingen die niet direct bijdragen aan brede welvaart.</p>	Strijk
59	GL	BEM	7	7.1	<p>Ten slotte, een bedrijfsleven en werknemers die zijn toegerust op de toekomst moet</p>	<p>Geheel eens. Opleiden richting circulaire banen en minder grondstoffengebruik is onderdeel van een goede</p>	Strijk

					volgens GroenLinks gaan over meer dan digitalisering. We willen hier nadrukkelijk aandacht vragen voor het opleiding van werknemers voor reparatie en refurbishing van circulaire producten en voor het hoogwaardig hergebruik van grondstoffen. Is de gedeputeerde het met ons eens dat we het doel "beter voorbereid op de toekomst" moeten zien als: opleiden richting circulaire banen, minder grondstoffen gebruiken?	voorbereiding op de toekomst voor het bedrijfsleven en werknemers. Ook mensen opleiden voor de sectoren waar naar verwachting door de transitie meer werk gaat ontstaan hoort hierbij. Een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt is in dat kader belangrijk.	
60	SGP	BEM	7	7.4	Onder voldoende vestigingsmogelijkheden missen wij de inzet van planologische middelen om dit lokaal mogelijk te maken. Een gedeputeerde economie mag zich vanuit economisch belangen nadrukkelijker inzetten voor voldoende (snelle) planvorming en vergunningverleningen. Dit cross-sectoraal opereren geeft juist de power waar bedrijven om verlangen.	Eens. Onder het beleidsdoel 7.4 "er zijn voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit" hoort ook zeker de nadrukkelijke inzet voor voldoende (snelle) planvorming en vergunningverlening. Dit zal de komende jaren verlopen via de jaarlijkse regionale programmering voor het ruimtelijk beleid.	Strijk
61	CU	BEM	7	-	De doelstelling van het programma is in heel veel woorden samengevat, terwijl de beleidsdoelen (7.1 t/m 7.5) ook een nadere uitwerking van het Programmadoel zijn. We hebben een wijzigingsvoorstel (in een compacte omschrijving): "De provincie Utrecht bevordert welvaart en welzijn door te investeren in een duurzame, vernieuwende en ondernemende economie"	Dank voor uw suggestie. Wij zien geen toegevoegde waarde in een compactere omschrijving en vinden het niet erg dat een missie op programmaniveau enige woorden bevat. Wij houden dus graag vast aan: De provincie Utrecht werkt aan een sterke competitieve en circulaire economische structuur met aantrekkelijke en toekomstbestendige voorzieningen voor bedrijven en werknemers en maakt innovatieve ontwikkelingen op het gebied van gezond stedelijk leven mogelijk. Wij wachten het verloop van de bespreking op dit punt in de commissie af.	Strijk
62	PvdD	BEM	7	-	Bij de bespreking van de Doelenboom in BEM van april hebben we al aangegeven dat we de doelen op het gebied van duurzame economie weinig ambitieus vinden. Nu blijkt ook uit de aanpassing van de titel dat duurzaamheid ondergeschikt is geraakt aan economie. De gedeputeerde gaf toen aan dat de doelen rechtstreeks uit de economische visie kwamen en het voorop stellen van	In dit proces werken we aan het vaststellen van het statenvoorstel met een aantal beleidsdoelen voor de begroting 2021. Bij de bespreking van de Economische Visie kan blijken dat uw Staten een beleidsdoel wil aanpassen, verwijderen of toevoegen. De consequentie is dat dan de doelenboom aangepast moet worden. Dit kan dan op zijn vroegst invloed hebben op de begroting 2022, hoewel een statenuitspraak over en bij de	Strijk

					<p>maatschappelijke doelen wel degelijk zou blijken uit die economische visie. Inmiddels kennen wij de visie en hebben we deze deels besproken, maar we zijn nog niet overtuigd. Zowel in de visie als in de doelenboom zou volgens onze fractie duidelijk moeten blijken dat onze economie in dienst staat van de brede welvaart en niet buiten de planetaire grenzen mag treden (principe van de donuteconomie). Misschien past deze discussie meer bij de bespreking van de Economische visie, maar goed, dan is de doelenboom mogelijk alweer vastgesteld.</p>	<p>economische visie natuurlijk wel een directe werking kan hebben op het uitvoerend beleid gedurende 2021.</p>	
63	PvdD	BEM	7	-	<p>Dank voor de notitie brede thema's. Een van die thema's is Brede Welvaart. Dit komt echter niet terug in de doelenboom. Kan er ook een doel worden toegevoegd over sturen op brede welvaart? Of blijft dit beperkt tot de notitie? Liefst zijn wij dit terugkomen in het programmadoel voor Economie.</p>	<p>Bij brede welvaart gaat het niet om één doel, maar om een set van doelen die allen tezamen bijdragen aan brede welvaart. Bij brede welvaart denk je o.a. aan gezondheid, schone lucht, de mogelijkheden van onderwijs en ontwikkelen, als ook aan het hebben van een baan en andere zaken. Als brede welvaart meer is dan het bruto binnenlands product, en dat vindt het college ook, dan moet je het ook niet presenteren onder economie alleen. Dan verengen we het alsnog tot een discussie binnen dit domein alleen, terwijl het gaat om BREDE welvaart.</p> <p>Naar de mening van het college leidt dit tot meerdere indicatoren die tezamen de ontwikkeling van brede welvaart in beeld brengen. Bij het opstellen van de indicatoren verwerken we nadrukkelijk dus ook een aantal brede welvaart indicatoren. Hierover gaan we in september met u in gesprek. (zie ook vraag 75)) Brede welvaart raakt aan alle programma's. De gedachte die het college hierover heeft, is u over brede welvaart te rapporteren een afzonderlijke paragraaf in de begroting en de jaarrekening. Daarin legt het college verantwoording af en heeft zij de mogelijkheid om nadere toelichtingen op te nemen m.b.t. de totstandkoming van de gegevens. In het inleidende,</p>	Strijk

						algemene hoofdstuk van de begroting en de jaarrekening zullen we daar expliciet naar verwijzen	
64	PvdD	BEM	7	-	Niet zo zeer een vraag, maar in de huidige omstandigheden meer toerisme ten doel te stellen vinden wij naast ongepast ook onrealistisch.	Geen reactie gevraagd. Wel tekent het college aan dat beleidsdoelen in principe worden vastgesteld voor meerdere jaren en bij beleidsdoel 7.5 vooral wordt benadrukt dat het om een bezoekerseconomie gaat en de kracht van de recreatieve structuur. Ook inwoners van Utrecht zelf bezoeken soms de eigen recreatieve voorzieningen en ons inziens kan dit bijdragen aan hun brede welvaartsbevinding.	Strijk
65	GL	BEM	8	-	GroenLinks is zeer verheugd dat de aansturing van de brede thema's een plek in de doelenboom heeft gekregen. De doelstellingen die erbij worden gesteld zijn echter nog niet erg duidelijk en concreet. Aangezien de brede thema's programma-overstijgend zijn en concernbrede aansturing vragen, valt te verwachten dat dit vraagt om duidelijke sturing en verbinding met de inhoudelijk verantwoordelijken op deze thema's. Kan de gedeputeerde toelichten hoe deze concernbrede aansturing vorm zou moeten gaan krijgen?	In feite gaat het om de nieuwe opgave gericht sturing zoals in het document Opgavegericht Eigenaarschap_en_Verantwoordelijkheid van het CMT d.d. 10/07/2018 zie https://intranet.provincie-utrecht.nl/organisatie/utrecht-ontwikkelt/utrecht-ontwikkelt/ Daar staat: <i>Maatschappelijke opgaven zijn altijd integraal, geworteld in de concrete omstandigheden en in de tijd veranderlijk. Daarom vraagt opgavegericht werken om een integrale aanpak vanuit multidisciplinaire en sector-overstijgende opgaveteams. Teams die integraal vanuit de opgave worden aangestuurd. Met een ambtelijk opdrachtgever die niet gebonden is aan een bepaald onderdeel van de lijnorganisatie. Die werkt met een concernbrede scope, die in overleg met het bestuur is vastgesteld. Opgavegericht werken overstijgt de hokjes van een lijnstructuur. Daarom sturen we het veld van opgavegericht werken op een programmatische manier: door opgaveteams; onder leiding van een opdrachtnemer (projectleider/ programmaleider of andere aangewezen persoon); in opdracht van een ambtelijk opdrachtgever (opgavemanager, CMT-lid of andere aangewezen persoon) en een bestuurlijk opdrachtgever (GS-lid). Deze 'opgavedriehoek' werkt met korte lijnen ('two handshakes'). De 'opgavedriehoek' heeft binnen de scope van de opdracht een eigen mandaat en verantwoordelijkheid, met een rechtstreekse</i>	Strijk

						<p><i>adviesrelatie naar het college. Er is dus geen matrixsturing met meerdere sturingslijnen die elkaar kruisen. Voor iedere klus is er slechts één enkelvoudige sturingslijn, voor structureel werk in de lijn, voor opgaven in de opgavedriehoek. Collega's in de lijn (medewerkers of managers) kunnen bijdragen leveren, maar hebben geen zeggenschap om hun input af te dwingen. Eventuele verschillen van inzicht worden in voorstellen beargumenteerd vermeld</i></p> <p>De resultaten van de brede sturing moeten zich nog steeds uiten in de realisatie van concrete doelen die binnen de afzonderlijke programma's van de begroting zijn gedefinieerd. De fractie van Groen Links gaf bij de eerste behandeling van de doelenboom aan zich zorgen te maken dat een doel dat van iedereen is mogelijk van niemand wordt. Vandaar dat het college het voorstel heeft aangepast met bet benoemen van de bewakende aansturing van concern brede opgaven binnen programma 8 bestuur. In die paragrafen van de jaarrekening wordt dus ook de integrale verantwoording afgelegd. Maar dit laat onverlet dat de resultaten nog steeds zichtbaar moeten zijn binnen de andere domeinen van de programmabegroting. Daar zal ook het gros van de middelen en inzet van capaciteit moeten worden geborgd bij de begroting.</p>	
66	GL	BEM	8	8.6	<p>De brede thema's inclusiviteit en sociale agenda bieden de ruimte om helder te maken wat het volgens dit college inhoudt om een regenboogprovincie te zijn. Het zou goed zijn als binnen beleidsdoel 8.6 dit specifiek wordt meegenomen.</p> <p>Is de gedeputeerde dat met ons eens?</p>	<p>De uitvoering van de motie Regenprovincie maakt onderdeel uit van de Sociale Agenda.</p>	<p>van Muilekom</p>
67	GL	BEM	8	8.6	<p>In de Circulaire Doelenboom is een specifieke doelenboom opgenomen voor 'transitiemanagement'. Hierin staan goede suggesties om meer specifiek te worden op doelstellingen voor de inbedding van circulariteit, benoemd in beleidsdoel 8.6. Op</p>	<p>Er zijn doelen en activiteiten. De concrete activiteiten dragen bij aan het realiseren van doelen. De doelenboom is niet bedoeld om een totale opsomming te geven van alle activiteiten die we gaan doen om de doelen te bereiken.</p>	<p>Strijk</p>

					<p>pagina 67 van de Circulaire Doelenboom staan bijvoorbeeld voorstellen als:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een duurzaamheidsjaarverslag voor de provincie; • het kwantificeren van progressieve doelen om te komen tot minder gebruik van grondstoffen en verminderen afvalproductie; • het toesnijden van het inkoopbeleid op circulair opdrachtgeverschap en het maken van prestatieafspraken met budgethouders; • inzetten van de crisis- en herstelwet om ruimte in regels te creëren voor circulaire ontwikkelingen. <p>GroenLinks pleit er dan ook voor om de Circulaire Doelenboom als basis te nemen voor het vormgeven en uitvoeren van beleidsdoel 8.6.</p> <p>Kan de gedeputeerde zich daar ook in vinden en zo nee, welke rol ziet de gedeputeerde dan voor de Circulaire Doelenboom?</p>	<p>Als uw staten die lijn consequent zou doorvoeren zou de doelenboom zeer lang worden en het gevaar ontstaan dat u afdwaalt van kaders stellen op hoofdlijnen en het overlaten van de uitvoering aan GS en de ambtelijke organisatie.</p> <p>Een duurzaamheidsjaarverslag of het inzetten van de crisis en herstelwet zijn instrumenten / activiteiten die kunnen helpen bij het behalen van een doel. Bij het vaststellen van het beleid (na de zomer) en de uitvoeringsagenda spreken we ook over dit soort instrumenten en activiteiten. Die discussie hoort ons inziens daar en niet bij de discussie over de doelenboom.</p>	
68	GL	BEM	8	8.6	<p>Graag willen we nogmaals benadrukken dat we enorm blij zijn met de vaststelling van de brede thema's als integrale routekaart voor de nadere invulling en lezing van de doelen van de doelenboom. Concrete uitwerking ervan zal ertoe leiden dat de provincie echt eerlijker, toegankelijker, gezonder en schoner zal worden. Die concrete uitwerking heeft nu nog niet daadwerkelijk vorm gekregen.</p> <p>GroenLinks pleit er dan ook voor om de staten in de tweede helft van 2020 nader te informeren over een nadere concretisering van beleidsdoel 8.6 en over de acties die zijn ingezet om de brede thema's beter in de beleidsdoelen te integreren.</p> <p>Kan de gedeputeerde dat toezeggen?</p>	<p>8.6 heeft de volgende meerjarendoelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De sociale agenda is beter zichtbaar en uitvoerbaar binnen de inhoudelijke programma's 2. Het ondersteunen van de transitie naar een circulaire samenleving is sterker 3. Het beleid is meer datagedreven <p>8.6.1: Ja, in 2-de helft 2020 wordt u geïnformeerd over de programma sociale agenda.</p> <p>8.6.2: Ja, in 2-de helft 2020 wordt u geïnformeerd over het programma circulaire samenleving.</p> <p>8.6.3: Ja, onlangs bent u met Statenbrief PvA Datagedreven Provincie (ons nr. 820E0DF9) geïnformeerd en in navolging daarvan en de eerdere werkconferentie "Democratische Duiding van data" van</p>	Strijk

						4/12/2019, willen we graag in 2-de helft 2020 met PS de dialoog om deze lerende aanpak verder vorm te kunnen geven. Als uw staten dit beleidsdoel nu vaststelt, betekent het ook dat het college jaarlijks bij de jaarrekening en ook bij de tussentijdse rapportages terugkomt op de realisatie van deze doelen; meetbaar gemaakt door de nog vast te stellen indicatoren.	
69	SGP	BEM	8	8.1.2 8.1.3	Onder het bestuur is het opvallend dat GS onder 8.1.2 en 8.1.3 het niet aandurft een -er doelstelling te formuleren. Ons lijkt het hier wel op zijn plaats om als meerjarendoel te formuleren: de uitvoering van het dagelijks bestuur (GS) is van betere kwaliteit. Namelijk als je het totale bestuursprogramma overziet moet wel meer in verbinding, samenwerking etc geïnvesteerd worden om een goede uitvoering van dagelijks bestuur te krijgen en PS beter in positie te brengen.	Wij wachten het gesprek hierover binnen uw staten af	Strijk
70	SGP	BEM	8	-	Aanbeveling zou kunnen zijn om van de informatiepositie van de Staten een meerjarendoel te maken.	Wij kunnen uw aanbeveling niet goed duiden. Kunt u ons aangeven hoe u dit meerjarendoel zou willen formuleren? En is dit dan onderdeel van 8.1.1? Of een nadere duiding daarvan?	Strijk
71	SGP	BEM	8	8.7	8.7 zou ik splitsen in ' 8.7 Archiefbeheer is ingericht volgens de wet' en ' 8.8 Informatieveiligheid en AVG hebben prioriteit binnen onze organisatie'. Voldoen we al aan de Archiefwet? Waarom is destijds het project informatieveiligheid stilgevallen. Door deze subdoelen in te stellen kunnen we hier de komende jaren nadrukkelijker op sturen en controleren.	Uw vraag om V 8.7 te splitsen in ' 8.7 Archiefbeheer is ingericht volgens de wet' en ' 8.8 Informatieveiligheid en AVG hebben prioriteit binnen onze organisatie'. Antwoord: Informatieveiligheid en gegevensbescherming zijn in de doelenboom opgenomen onder 9.1.5. Hierdoor is sturing en controle hierop mogelijk via dit onderdeel. Het programma Informatieveiligheid en gegevensbescherming maakt onderdeel uit van de I-opgave en heeft sterke raakvlakken met archief- en informatiebeheer. Bij het toezicht op het archief- en informatiebeheer (uitgevoerd door de provinciearchivaris) wordt deze samenhang tussen informatiebeheer en informatieveiligheid bewaakt Voldoen we al aan de Archiefwet?	Strijk

						<p>Antwoord: In toenemende mate. Aan de volgende belangrijke zaken is invulling gegeven: vastgesteld metagegevensschema en informatiearchitectuur (blauwdruk). In ontwikkeling zijn een kwaliteitssysteem en ordeningsstructuur, selectie van nieuwe archiveringssoftware en aansluiting op e-Depot wordt gerealiseerd. Deze verbeteringen zijn op dit moment belegd in de I-Opgave, en richting de toekomst in het team Informatisering en Automatisering. Voornaam aandachtspunt in 2020 is nog de formatie, kennis en motivatie binnen de lijnorganisatie. Hierop wordt gestuurd in het strategisch informatieoverleg (SIO). Dit heeft ook samenhang met gegevensbescherming en informatiebeveiliging. De vorderingen in het voldoen aan de Archiefwet krijgt u jaarlijks inzichtelijk in het jaarverslag van de provinciearchivaris als toezichthouder, en de managementreacties op deze verslagen.</p> <p>Waarom is destijds het project informatieveiligheid stilgevallen. Door deze subdoelen in te stellen kunnen we hier de komende jaren nadrukkelijker op sturen en controleren.</p> <p>Antwoord: In de Statenbrief van 27-05-2020, met als onderwerp Interventie binnen concernopgave 'Digitale Overheid' (briefnummer 820E0D82) is de achtergrond van de stagnatie van de verbetering van privacy en informatiebeveiliging beschreven. In de brief staat ook dat er inmiddels een interventie is gepleegd ten aanzien van de governance van het programma en de verbinding tussen lijn en ICT-beheer.</p>	
72	CU	BEM	8	8.2 8.3 8.3.1	<p>Onder 8.2 worden feitelijk 2 verschillende doelen gecombineerd: integriteit en ondermijning. Het heeft onze voorkeur om beide beleidsdoelen als losse doelen (dus als 8.2 en 8.3) op te nemen in de doelenboom, te weten:</p>	<p>Dank voor de suggestie, deze nemen wij graag over. Het is inderdaad goed onderscheid aan te brengen tussen integriteitsbeleid en aanpak ondermijning. Beide onderwerpen zijn zeker gerelateerd, toch biedt het formuleren van afzonderlijke doelstellingen helderheid. In de praktijk worden beide onderwerpen, daar waar</p>	CvdK

					<p>8.2 Integriteit is een vast onderdeel van het politiek-bestuurlijke- en bedrijfsproces Met als subdoel 8.2.1 Het integriteitsbeleid is verder ontwikkeld – aanvullen: Het integriteitsbeleid wordt verder ontwikkeld, geborgd en getoetst.</p> <p>8.3 In het kader van verzekeren van veiligheid wordt de aanpak van ondermijning geïntensiveerd. Met als subdoel: 8.3.1 De aandacht voor ondermijning en Wet BIBOB is groter –en die dan te wijzigen in: De ondermijning wordt tegengegaan, de weerbaarheid wordt gestimuleerd en de aandacht voor de wet BIBOB wordt vergroot.</p>	<p>samenhang is, zo veel mogelijk in samenhang opgepakt en uitgevoerd. Wij zullen uw tekstsuggestie overnemen.</p>	
73	PvdD	BEM	8	8.6.2	<p>In de Circulaire doelenboom zijn een stuk meer concrete doelstellingen geformuleerd om het provinciaal beleid echt circulair te maken. Voorliggende doelenboom staat daar nog ver vanaf. Het is misschien teveel gevraagd om deze Circulaire doelenboom geheel over te nemen, maar we zouden het ook zonde vinden als het in een la verdwijnt. Is het mogelijk dat GS ons in het kader van doel 8.6.2 ook informeren over de voortgang op de doelen zoals geformuleerd in de Circulaire doelenboom?</p>	<p>Ja, zeker. In de tweede helft van 2020 wordt u geïnformeerd over het programma circulaire samenleving. Het inspiratie document de 'circulaire doelenboom' welke wij u ter kennisgeving hebben doorgestuurd zal ook de komende jaren een inspiratiedocument blijven voor GS en de ambtelijke organisatie. En mogelijk ook voor u als PS. De transitie naar een circulaire samenleving vraagt om een systeem verandering. Dit lukt niet binnen 1 jaar en is een proces van langere tijd. Het college is zich bewust dat wij jaarlijks opnieuw moeten concretiseren op dit punt.</p>	Strijk
74	PvdD	BEM	8	-	<p>Ja, zeker. In de tweede helft van 2020 wordt u geïnformeerd over het programma circulaire samenleving. Het inspiratie document de 'circulaire doelenboom' welke wij u ter kennisgeving hebben doorgestuurd zal ook de komende jaren een inspiratiedocument blijven voor GS en de ambtelijke organisatie. En mogelijk ook voor u als PS. De transitie naar een circulaire samenleving vraagt om een systeem verandering. Dit lukt niet binnen 1 jaar en is een proces van langere tijd. Het college is</p>	<p>De duurzaamheidsparagraaf is opgenomen om de duurzaamheidsaspecten van de voorstellen te kunnen toelichten. Het is mogelijk om bij deze paragraaf te verwijzen naar een bijdrage aan een circulair beleidsdoel, maar deze passage heeft een bredere insteek en beperkt zich niet tot circulaire economie.</p>	Strijk

					zich bewust dat wij jaarlijks opnieuw moeten concretiseren op dit punt.		
75	PvdD	BEM	8	-	Bij concern brede aansturing op brede thema's ontbreekt een doel over brede welvaart. Wat is hier de gedachte achter?	Bij vraag 63, gerangschikt onder de commissie BEM, ook een vraag van uw fractie, gaan wij hier uitgebreider op in. Bij brede welvaart gaat het niet om één doel, maar om een set van indicatoren. Bij het opstellen van de indicatoren verwerken we ook een aantal brede welvaart indicatoren. Hierover gaan we in september met u in gesprek. Het college is voornemens jaarlijks over ontwikkeling van de brede welvaart te rapporteren in een afzonderlijke paragraaf in de begroting en de jaarrekening. Daarin legt het college verantwoording af en heeft zij de mogelijkheid om nadere toelichtingen op te nemen m.b.t. de totstandkoming van de gegevens. In het inleidende, algemene hoofdstuk van de begroting en de jaarrekening zullen we daar expliciet naar verwijzen.	Strijk
75.1	D66	BEM	8	-	Uitwerking van concernbrede opgaven. Tijdens de eerdere commissies hebben we het gehad over de concernbrede opgaven als circulaire samenleving, sociale agenda etc. Ze zijn nu als doelstelling onder programma 8 opgenomen. Circulair zien we bij meerdere programma's terug in de meerjarendoelen en zijn terecht als bredere opgave dan alleen economie bezien. De doelstelling in programma 8 'Het ondersteunen van de transitie naar een circulaire samenleving is sterker' zou wat D66 betreft wel concreter gemaakt kunnen. Wij denken aan 'Het ondersteunen van de transitie naar circulaire samenleving is sterker, circulariteit is integraal uitgewerkt in de programma's en hierop wordt separaat concernbreed gestuurd en gerapporteerd'. Concernbrede opgaven zouden wat D66 betreft een eigen dynamiek in de organisatie teweeg moeten brengen en verdienen eigen aansturing. De circulaire doelenboom, zoals die is gedeeld in de commissie RGW kan een prima uitgangspunt	Door brede thema's op te nemen als een apart beleidsdoel geven we aan dat hiervoor een aparte concernbrede en integrale sturing komt. In het definiëren van het doel geven we aan wat we willen bereiken. Hoe we dat willen doen is een uitvoeringsvraag die niet in de doelstelling terugkomt, maar wel onderdeel van de monitoring wordt. Daarover gaan we graag met u in gesprek. De circulaire doelenboom is bedoeld als inspirerend voorbeeld om circulariteit in de hele organisatie te laten landen. Over de aanpak en de uitvoering daarvan ontvangt u in het najaar een uitvoeringsprogramma. Wij zien het document de circulaire doelenboom ook als een meerjarig inspiratie document. In de beantwoording van de vragen 73 van de PvdD en 65 van Groen Links gaan we hier uitgebreider op in en wij verwijzen u graag naar de beantwoording van die vragen. Wat het college betreft hoeft dit niet perse tot aanscherping van het meerjarendoel 8.6.2 te leiden, en	College

					zijn voor de verdere uitwerking daarvan. Kan GS ons aangeven hoe zij de concernbrede opgaven praktisch voor zich ziet en of de hierboven voorgestelde aangescherpte doelstelling daarop aansluit? De antwoorden afwachtend op bovenstaande vragen, bieden de doelen onder programma 6 t/m 9, wat D66 betreft, voldoende uitgangspunt voor verdere concrete uitwerking richting de begroting. We gaan graag met GS aan het werk om in de P&C cyclus van 2021 verder te leren hoe we de aansturing samen kunnen versterken (zie ook vraag 10.1).	wij wachten de uitkomst van de gesprekken hierover tussen de fracties binnen de staten af.	
76	GL	BEM	9	9.2.2	Ook de provincie is een inclusieve en diverse organisatie. Het is goed om de versterking van de HRM functie hier ook in te benutten (meerjarendoel 9.2.2.) en dit daar ook expliciet te benoemen. Is de gedeputeerde dat met ons eens?	Deze suggestie nemen we over en ons tekstvoorstel luidt dan "Versterken HRM-functie en blijvend ontwikkelen inclusieve organisatie en medewerkers".	Strijk
77	SGP	BEM	9	-	Goed geformuleerde opgaven van wellicht het belangrijkste speerpunt voor deze periode.	Dank u wel.	Strijk
78	CU	BEM	9	-	Met betrekking tot het programma Overhead beperken we ons (... maar dat is wellicht al grensoverschrijdend) tot de suggestie om de 1e zin van het programmadoel uit te breiden met : "door het realiseren van robuust financieel beleid en een doelmatige bedrijfsvoering". Zo kan de 2e lange zin geschrapt worden.	Wij nemen uw suggestie graag over en voegen de zin toe en willen ook graag " <i>en krijgt daarbij optimale ondersteuning van een aantal domeinen (BDO, BDV en CCO)</i> " behouden.	Strijk